

25 Novembre: Dia Internacional contra la violència vers les dones

PER CANVIAR EL MODEL DE MASCULINITAT HÉCTOR

Autora: **Coral Caro**

SINOPSI

Héctor (Nil Mur), un adolescent de 16 anys, ha perdut la seva mare. La seva tia Tere (Adriana Ozores) es fa càrrec del jove. De viure en una cèntrica casa amb jardí es trasllada a un petit pis en un barri als afores de Madrid. Héctor tracta de comprendre la nova realitat que se li mostra davant els seus ulls. Una forma de vida molt diferent a la seva però que, a poc a poc, sentirà molt propera. Tot canvia amb l'arribada de Martín (Damián Alcázar), el pare d'Héctor. Martín ha viatjat des de l'altra banda de l'oceà per trobar-se amb el seu fill. El noi sabia que el seu pare *existia* però mai havia volgut conèixer-lo. Martín vol explicar-li la raó de tan llarga absència, guanyar-se el cor del seu fill i oferir-li una nova vida a Mèxic. Héctor haurà de decidir entre la seva família recentment

descoberta i l'aventura més enllà del mar. Endut tal vegada pel seu caràcter o, potser, pel seu sentiment, Héctor decideix.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Direcció: Gracia Querejeta.

Guió: Gracia Querejeta y David Planell.

Producció: Elías Querejeta.

Música: Ángel Illarramendi.
Fotografia: Ángel Iguacel.
Muntatge: Nacho Ruiz-Capillas.
Direcció artística: Llorenç Miquel
Vestuari: Maiki Marín.
País: Espanya, 2004.
Durada: 107 min.

Interpretació: Adriana Ozores (Tere), Nilo Mur (Héctor), Damián Alcázar (Martín), Joaquín Climent (Juan), Unax Ugalde (Gorilo), Nuria Gago (Fanny), Pepo Oliva (Tomás), José Luis García Pérez (Ángel), Mariano Peña (Belarmino), Elia Galera (Sofía).

ACTIVITATS *

- 1.- Escriviu la sinopsi de la pel·lícula.
- 2.- Els estereotips de gènere són construccions culturals que determinen una visió de les característiques i actituds de cada sexe. Creen models rígids on has d'encaixar per ser socialment acceptat, fixen un model de ser noi i un model de ser noia, i a partir d'una visió tòpica construïda, estableixen un sistema desigual de relacions entre els dos sexes. Quins són, a grans trets, aquests estereotips de gènere? Creieu que són plenament vigents o van desapareixent?
- 3.- Al llarg de la pel·lícula Héctor manifesta un caràcter i una forma d'actuar que no es corresponen amb l'estereotip masculí. Si ho recordeu, el dia de Nadal, quan conviden a dinar a Tomàs, aquest fa el següent comentari a Juan sobre Héctor: *Por cierto, que rarillo es tu sobrino*. Quines actuacions d'Hèctor no us semblen pròpies de la masculinitat tradicional?
- 4.- Descriviu breument els personatges masculins que surten a la pel·lícula:

- L'oncle (Juan):
- El pare d'Héctor (Martín):
- El soci del pare i pretendent de Fanny (Tomás):
- L'antic xicot de la noia (Gorilo):
- Héctor:

Amb quin d'ells us identifiqueu més? Per què?

5.- Analitzem ara els personatges femenins. Intenteu definir-los per la seva personalitat:

- La tia (Tere):
- La cosina (Fanny):
- La mare d'Héctor (Sofia):

6.- L'assetjament i la violència sexual han estat arrelats durant segles en la cultura. Tot era tan natural que es presentava com una cosa pròpia de la naturalesa humana. En les cultures mediterrànies actuals la masculinitat es demostra per mitjà de la sexualitat i l'autosuficiència econòmica. També en la combativitat, en comportaments que podrien definir de risc, alt consum d'alcohol i tabac, i la violència com expressió de ser un home. La cosina d'Héctor manté una relació conflictiva amb Tomàs que acaba en una agressió. Quina opinió us mereixen les següents actuacions de Tomàs respecte la relació que manté amb Fanny? Expressen amor i respecte? Justifiqueu les vostres respostes

- a) Quan porta la Fanny a veure la casa que havia començat a edificar.
- b) Quan anuncia a la família que vol anar a viure amb la Fanny.
- c) Quan parla amb el Juan per tal que tracti de parlar amb la Fanny.
- d) Quan vigila la Fanny.
- e) Quan agrdeix la Fanny:

7.- Quan el pare de Fanny i el seu xicot s'assabenten de l'agressió actuen pel seu compte. Quina opinió us mereix aquesta actuació? Quina altra possibilitat hi havia? Valoreu els avantatges i els inconvenients d'actuar d'una o altra forma.

8.- Com valoreu l'actuació de la Fanny respecte Tomàs? Per què?

9.- Valoració personal de la pel·lícula. Inventeu-vos un altre final per a la pel·lícula.

*** Algunes activitats han estat elaborades per la professora Rafaela Subías de la Fuente**

LES AGRESSIONS SEXUALS: ON PODEN SUCCEIR?

Al carrer:

- Els que et diuen coses desagradables pel carrer.
- Els que et toquen a la mínima oportunitat.
- Els que volen lligar amb tu, però van al seu rotllo.
- Alguns homes aprofiten els autobusos, el metro, les festes i les aglomeracions per *ficar mà*.

A les festes i discoteques:

- Si ets simpàtica, divertida, atractiva i els nois o homes ho viuen com una provocació, no et tallis. És el seu problema.
- A vegades s'ha de parar els peus als propis companys, als amics. Si es passen has de defensar-te i mostrar el teu rebuig.
- Tens dret a vestir- te com tu vulguis si a tu t'agrada, i ells no tenen dret de ficar-se amb tu. Tu no els provoques, els provoca el mal rotllo que tenen al cap.

Al centre escolar o Institut:

- Hi ha noies i nois que també reben agressions per part d'alguns companys del seu propi institut.
- Ridiculitzen el seu cos en els vestuaris del gimnàs, en els passadissos del centre, en el carrer quan surten.
- Insulten i desprestigien a un company o companya, perquè no volen acceptar una relació amb un noi a una noia.
- Intenten acomplexar les noies i nois que no responen a models de bellesa i moda establerts.
- També hem de tenir en compte, que per a una part dels adolescents insultar, menysprear o desprestigiar a un company o a una companya no és violència.

A la família:

- Més de la meitat dels abusos sexuals a menors es donen a la família, per part d'un cunyat, del pare, de l'avi o d'un germà.

- A vegades es produeixen agressions, per part d'amics de la família, que s'aprofiten quan una noia està sola.
- Per doblegar a la víctima als seus desitjos, el maltractador no fa servir la violència sinó el xantatge emocional.
- Les víctimes sempre tenen sentiment de culpa i senten fàstic, ràbia, dolor.
- La víctima no és culpable de res, el culpable és l'abusador.

CARTA A UN MALTRACTADOR

Estimat Manel:

Se'm fa difícil triar *estimat* entre els adjectius que llegeixo sobre tu últimament. En aquests dies, la gent que et coneix diu a la premsa coses com que tenies un caràcter seriós, fort però *com podíem imaginar que faria...* Els veïns més propers afirmen que la vostra relació *era normal, mai van escoltar res estrany*. Jo sé que no va anar així. En el funeral de Margarida em vaig sentir còmplice. Que irònic, veritat?. Em sento el teu maleït còmplice i tu — *em vaig tornar com boig, no sé que em va passar* — ni tan sols et senties del tot culpable. Sempre va anar així, recordes? Tu deies que li donaves massa voltes a les coses i jo, admirat per la passió que posaves en cada paraula, et donava la raó. A poc a poc vaig anar prenent com normal que xiulassis les noies al carrer i que els tallessis el pas amb un de les teves frases bestials apreses de no sé on. Fins i tot les amigues més íntimes eren per a tu — o això deies — *trossos de carn amb ulls*, l'únic interès dels quals era si *empassaven* o no. Anys de militància amb dones em salvarien d'adoptar la teva macabra filosofia, però en les contades ocasions en què ens vam veure durant aquella turbulenta època, la meua preocupació era més contagiar-te de les meves idees que debatre els teus disbarats. Al contrari, les teves malifetes i humiliacions cap a elles et donaven entre nosaltres certa aurèola de prestigi.

Uns anys després vaig tornar al barri i vaig llogar un pis sota el teu. Coincidíem en la penya i, una vegada, vam sortir els quatre a sopar; la Margarida, callada, assentia cortesment i tu només tenies oïdes per a mi i ulls per a la Helen. Una nit vaig sentir sorolls en el pis de dalt, en el teu pis, Manel. Se sentia una conversa violenta, *in crescendo*. No era la primera vegada. Vaig sortir a la terrassa, vaig sentir com si es trenqués un vidre i un rosari d'ais —*És la Margarida!* vaig pensar— que em van esglaïar. Encara que els crits augmentaven ja només se sentia la veu masculina i un plor continuat. Em suaven les mans, fins i tot vaig fer el gest de sortir al replà un parell de vegades, però em sentia paralitzat per la complicitat i per la por. Vaig aixecar el telèfon, vaig pensar cridar algú, però un cop de porta va sacsejar el buit de l'escala. Algú baixava ràpidament remugant malediccions. Et vaig veure passar per l'espiera congestionat i fugaç. A dalt, els crits havien cessat i jo vaig respirar alleujat. Només si posava atenció podia captar un lament que s'apagava. Vaig dubtar entre pujar a interessar-me per la Margarida o baixar a buscar-te. Al final em vaig quedar al sofà aixafat moralment. Ni tan sols ho vaig comentar amb la Helen quan va tornar a casa; sentia tant fàstic.

Va haver-hi més nits com aquella. La meva actitud amb tu va canviar. Vaig començar a fugir de tu —el meu segon error—; esquivava els bars on podia trobar-te i buscava excuses per no beure la penúltima amb tu. I la veritat és que et feia falta parlar. La teva mirada havia perdut aquella espurna de passió i et tancaves en un cercle de silenci. L'última vegada que et vaig veure a la penya, els titulars dels telenotícies anunciaven l'assassinat d'una altra dona. *Alguna cosa haurà fet*, vas dir mentre una bandada d'ombres se't posaven als ulls. Al voltant teu, un eco d'assentiments masculins et va retornar, per uns moments, unes gotes d'autoestima. Era la teva fosca forma de demanar ajuda, però jo, una vegada més, vaig quedar en silenci empassant-me les raons que necessitaves escoltar.

R. Muntaner (Pseudònim) Guanyador de la primera edició del Premi 25 de novembre. Ayuntamiento de Madrid. 2001.

Activitats

1.- Us heu trobat vosaltres amb una agressió psíquica o física de violència? Si no és així, coneixeu algun noi o noia que s'hi hagi trobat? Com l'ajudaríeu?

2.- Escriviu tres actuacions que s'haurien de fer en el centre i/o en el teu poble o ciutat per prevenir la violència de gènere.

COM AJUDAR UN AMIC O AMIGA QUE PATEIX AGRESSIONS

És molt i molt important el que pode fer per un amic o amiga que pateix agressions. Les vostres intervencions en ocasions poden arribar a salvar-li, fins i tot, la vida.

Podeu donar suport a la víctima de diferents maneres:

1. Reforça la teva amistat amb ella.
2. Truca-li per telèfon.
3. Connectat al messenguer amb ella.
4. Sigues atent/a quan et faci alguna petició.
5. Estableix una xarxa entre amistats i família.
6. Tingues paciència, respecta el seu temps.
7. No censuris. No qüestionis. No preguntis.
8. Respecta els seus silencis.
9. Pregunta-li com creu ella que pots ajudar-la.
10. Ajuda-la que no es senti culpable.

RECORDA:

Una víctima mai és culpable de les situacions de violència.

Cap acció justifica la violència i el maltracte contra ningú.

La violència i les amenaces de mort són un delictes.

REFERÈNCIES

Vaccaro, Sonia *¿Qué hacer si mi hija ha sido maltratada?* Àrea de Gobierno de Empleo y Servicios a la Ciudadanía. Comunidad Autónoma de Madrid. 2004.

FADA és una. Associació per a l'Assessorament i la Prevenció dels Abusos sexuals a menors. Els seus objectius són sensibilitzar a la societat a través dels mitjans de comunicació i fer tasques de difusió i prevenció.
<http://www.fada.voluntariat.org/objectius.htm>

Hèctor

<http://es.movies.yahoo.com/h/hector/index-3698.html>
<http://www.labutaca.net/films/25/hector.htm>

